

Nd.

457. Frumvarp til laga

um kjötmat o. fl.

(Lagt fyrir Alþingi á 67. löggjafarþingi, 1948).

1. gr.

Í lögum þessum merkir:

Sláturfénaður: Sauðfé, nautgripi, hross, svín, alifugla o. s. frv.

Lækni: Dýralækni þann, er kjötskoðunina annast, eða hvern þann lækni eða læknanema, sem löggiltur hefur verið til starfsins samkvæmt 7. gr. laga þessara.

Kjötmatmaður: Hvern þann undirkjötmatsmann, er lýtur yfirkjötmatsmanni.

2. gr.

Sláturfénaði, sem slátra á í því augnamiði að flytja kjötið nýtt, fryst, saltað eða á annan hátt verkað á erlendan markað eða til sölu og neyzlu innanlands, í kjötbúðum og öðrum opinberum sölustöðum, skal slátra í löggiltum sláturhúsum og kæling og frysting kjötsins fara fram í löggiltum frystihúsum. Atvinnumálaráðuneytið löggildir sláturhús og frystihús að fengnum meðmælum frá yfirdýralækni eða hlutaðeigandi héraðsdýralækni, ef húsin eru að dómi þeirra svo fullkomin að gerð og öllum útbúnaði, að hægt sé þess vegna að fullnægja nauðsynlegum heilbrigðis- og hreinlætiskröfum.

Ráðherra getur þó, þar sem brýn nauðsyn krefur, leyft slátrun til eins árs í senn í sláturhúsum, sem ekki eru svo úr garði gerð, að löggilding geti farið fram á þeim, ef yfirdýralæknir eða hlutaðeigandi héraðsdýralæknir telja, að slátrun geti tekizt þar á viðunandi hátt, en stefna skal að því, að sem allra fyrst verði málum svo komið, að öll slátrun fari fram í löggiltum sláturhúsum, ef afurðirnar eru ætlaðar til sölu á opinberum markaðsstöðum, og getur ráðherra sett hlutaðeigandi aðilum ákveðinn frest til úrbóta.

Ráðherra setur reglur um útbúnað sláturhúsa og frystihúsa.

3. gr.

Við gildistöku þessara laga skulu allir sláturleyfishafar senda atvinnumálaráðuneytinu umsóknir, þar sem þeir óska eftir, að fram fari löggilding húsa til slátrunar og frystingar á sláturafurðum, söltunar o. s. frv. Ráðuneytið sendir síðan yfirdýralækni eða hlutaðeigandi héraðsdýralækni umsóknirnar til umsagnar, sbr. 2. gr.

Hver sá, sem síðar hyggst að hefja slátrun sauðfjár eða annars sláturfénaðar í þeim tilgangi að selja afurðir á opinberum markaðsstöðum, skal senda atvinnumálaráðuneytinu slíka umsókn. Eftir fyrstu löggildingu annast yfirdýralæknir eða héraðsdýralæknar eftirlit með slátur- og frystihúsum í hlutaðeigandi umdæmum. Ráðuneytið heldur skrá yfir löggilt sláturhús og frystihús, þar sem hvert þeirra hefur sérstakt löggildingarmerki.

4. gr.

Nú fullnægir löggilt slátur- eða frystihús eigi lengur skilyrðum þeim, sem sett voru fyrir löggildingu, og ber þá dýralækni, sem eftirlitið hefur annast, að skýra ráðuneytinu frá því tafarlaust. Setur ráðuneytið umráðamönnum hússins hæfilegan frest til að lagfæra það, sem ábótavant er, og fellur löggildingin niður, ef eigi er bætt úr göllunum innan hins ákveðna frests. Ráðuneytið tilkynnir þá jafnframt aðilum þeim, sem sláturleyfin veita, að slátrun á þeim stað skuli þá þegar niður lögð, unz úr sé bætt.

5. gr.

Læknisskoðun skal fram fara á öllum sláturfénaði, sem um getur í lögum þessum, áður en slátrun fer fram, og mega ekki líða meira en 12 klst. frá þeirri skoðun og til slátrunar. Enn fremur skal heilbrigðisskoðun á öllu kjöti og innyflum af þeim sláturfénaði, sem um getur í lögum þessum, fara fram áður en afurðirnar eru boðnar til sölu nýjar á opinberum markaði og enn fremur áður en kæling, frysting, söltun eða önnur verkun fer fram. Að skoðun lokinni skal dýralæknir eða hver sá, sem löggiltur hefur verið til starfsins, merkja kjötið samkvæmt reglugerð, er ráðherra setur um heilbrigðisskoðun og merkingu á kjöti og innyflum. Enn fremur getur ráðherra sett reglur um læknisskoðun og merkingu annarra sláturfjárafurða, eftir því sem þörf er á.

Í reglum þeim, sem ráðherra setur samkvæmt þessari grein, má ákveða hámarksþóknun fyrir læknisskoðun og merkingu kjöts og annarra sláturfjárafurða.

6. gr.

Sláturfjárafurðir, sem reynast spilltar eða sýktar, svo að hætta geti stafað af að nota þær til manneldis, eftir úrskurði kjötskoðunarlæknis, skulu þegar í stað ónýttar samkvæmt fyrirráðum ráðuneytisins, á þann hátt að tryggt sé, að engin hætta geti stafað af þeim.

Ekki má slátra í sláturhúsi sjúku sláturfé, er nokkur sýkingarhætta getur stafað af að álitu kjötskoðunarlæknis, nema sérstakur klefi sé til þeirra afnota einna í sláturhúsinu. Sjálfdauðar skepnur má ekki flytja inn í sláturhús né á lóð þess, nema til komi leyfi kjötskoðunarlæknis, enda geri hann sér þá þegar ljóst, hver dauðaorsökin hafi verið, og fyrirskipar ráðstafanir samkvæmt því.

7. gr.

Dýralæknar annast kjötskoðun og merkingu á kjöti og öðrum sláturfjárafurðum, sbr. 5. gr. laga þessara. Náist ekki til dýralæknis, skipar ráðherra að fengnum til-lögum yfirdýralæknis lækni eða læknisefni, er að minnsta kosti hefur lokið fyrsta hluta læknisprófs, til starfsins, enda hafi hann lokið kjötskoðunarprófi hjá dýralækni hér á landi.

Nú reynist ókleift að fá lækni eða læknisefni til eftirlits og heilbrigðisskoðunar á kjöti og öðrum sláturfjárafurðum á einhverjum slátrunarstað og ekki unnt að framkvæma slíkt í tæka tíð, áður en afurðirnar eru boðnar til sölu nýjar eða áður en frysting, söltun eða önnur verkun fer fram, og getur ráðuneytið þá í samráði við yfirdýralækni löggilt til heilbrigðisskoðunar kjötmatsmann eða aðra greinagóða menn, enda hafi þeir kynnt sér kjötskoðun og lokið kjötskoðunarprófi hjá dýralækni. Þessi ráðstöfun kemur þó ekki til greina, ef kjötið er ætlað til útflutnings.

8. gr.

Allt kjöt og innyfli af sláturfénaði, sem um getur í lögum þessum, sem flutt er á erlendan markað eða til sölu innanlands í kjötbúðum og öðrum opinberum sölustöðum, skal metið, flokkað og merkt eftir tegundum og gæðum af kjötmatsmönnum, sem starfa undir umsjón yfirkjötmatsmanna.

Ráðuneytið setur reglugerð um flokkun, merkingu, frystingu, söltun, umbúðir, flutning og meðferð kjöts og innyfla, að fengnum tillögum kjötmatsformanns, framleiðsluráðs landbúnaðarins og helztu kjötsöluaðila.

Ef þörf þykir, getur ráðherra sett sérstakar reglur um slátrun, mat og merkingu á kjöti og innyflum til ákveðinna landa, eftir því hvaða kröfur eru gerðar í því efni.

9. gr.

Ráðherra skipar 4 yfirkjötmatsmenn, og hafi hver þeirra ákveðið starfssvæði.

Einn þeirra fjögurra skal ráðherra skipa kjötmatsformann, og skal hann hafa forgöngu um þau atriði í lögum þessum, er snerta verksvið yfirkjötmatsmanna. Einnig skal hann, eftir því sem við verður komið, gera athugun á kjöti og öðrum sláturfjárafurðum, sem fluttar eru á erlendan markað og til helztu sölustaða innanlands.

Yfirkjötmatsmenn skulu hafa sem bezta þekkingu á kjöti og öðrum sláturfjárafurðum og öllu því, er lýtur að meðferð sláturfjárafurða.

Ráðuneytið setur yfirkjötmatsmönnum reglur um störf þeirra og ákveður umdæmi þeirra.

Ekki mega yfirkjötmatsmenn þiggja neina þóknun hjá þeim, er við kjötsölu eru riðnir, né heldur hafa með höndum sölu á kjöti utanlands né innan eða milli-göngu í því efni, er þeir geti haft hagnað af.

Árslaun yfirkjötmatsmanna skulu vera kr. 1 200.00 og kjötmatsformanns kr. 2 400.00.

Ferðakostnað í þágu yfirmatsins skulu þeir og fá greiddan samkvæmt reikningi, sem ráðuneytið úrskurðar.

Allan kostnað, sem af yfirmatinu leiðir, skal greiða úr ríkissjóði.

10. gr.

Lögreglustjóri skipar kjötmatsmenn, einn eða fleiri á hverjum slátrunarstað. Fer um tölu þeirra og val eftir tillögum yfirkjötmatsmanns.

Kjötmatsmenn annast hlutverk það og starf, sem þeim er falið með lögum þessum, samkvæmt reglugerð, sem ráðuneytið setur. Kaup kjötmatsmanna skal vera 25% hærra en venjulegt verkamannakaup á staðnum, þar sem matið fer fram, og greiða sláturleyfishafar, sem slátrunina framkvæma, kaupið.

Eigi mega kjötmatsmenn þiggja neina aukabóknun eða hlunnindi hjá þeim, sem kjötverzlun annast, né sjálfir vera riðnir við sölu þess, svo að ætla megi þá hlutdræga í matinu.

Nú vanrækir kjötmatsmaður starf sitt, sýnir hlutdrægni við matið eða leysir það illa af hendi á einhvern hátt að dómi yfirkjötmatsmanns, og er yfirkjötmatsmanni þá heimilt að víkja honum frá um stundarsakir, en tilkynna skal hann hlutaðeigandi lögreglustjóra samstundis þessa ráðstöfun, sem þá vikur hinum brotlega kjötmatsmanni endanlega frá störfum og skipar annan matsmann í hans stað.

11. gr.

Nú eru nýjar sláturfjárafurðir fluttar til sölustaðar án þess að læknisskoðun hafi farið fram á þeim, og skal þá bæjarfélag eða hreppsfélag sjá fyrir löggiltu húsnæði til skoðunar á þeim gegn sanngjörnu gjaldi, er eigandi greiðir, samkvæmt nánari fyrirmælum ráðuneytisins.

Sé sláturhús á móttökustað eða sérstakar kjötmiðstöðvar, skal læknisskoðun fara þar fram og enn fremur gæðamat, samkvæmt reglugerð, sbr. 8. gr.

12. gr.

Nú flytur einhver eða lætur flytja út kjöt til sölu á erlendan markað eða til sölu innanlands án þess að gæta fyrirmæla laga þessara um læknisskoðun, merkingu, mat og flokkun, og varðar það sektum frá kr. 500.00 til 25 000.00. Önnur brot gegn

lögum þessum eða reglugerðum, sem settar verða samkvæmt þeim, varða sektum allt að kr. 10000.00 Fara skal með mál út af brotum þessum sem almenn lögreglumál.

Um refsingu fyrir brot kjötskoðunarlækna, yfirkjötmatsmanna og kjötmatsmanna gegn ákvæðum þessara laga fer sem um refsingu fyrir brot opinberra starfsmanna.

13. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi felld lög nr. 39 frá 19. júní 1933, um kjötmat o. fl., lög nr. 3 frá 1. febrúar 1936 og lög nr. 115 30. des. 1943, um breyting á lögum nr. 39 19. júní 1933, svo og reglugerðir þær, sem settar hafa verið, og auglýsingar, sem út hafa verið gefnar samkvæmt þeim lögum.

14. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta:

Með bréfi, dags. 28. nóvember 1947, skipaði landbúnaðarráðuneytið þriggja manna nefnd til þess að endurskoða gildandi lög og reglugerðir um kjötmat.

Í nefndina voru skipaðir Sæmundur Friðriksson framkvæmdastjóri, og var hann jafnframt skipaður formaður nefndarinnar, Jónmundur Ólafsson yfirkjötmatsmaður og Kristjón Kristjónsson fulltrúi.

Nefndin hefur samið framangreint frumvarp til laga um kjötmat o. fl., og fylgdi því greinargerð sú, er hér fer á eftir:

Lög nr. 39 frá 19. júní 1933, um kjötmat o. fl., höfum við nú tekið til athugunar og orðið sammála um, að heppilegast væri að semja nýtt frumvarp að lögum um kjötmat, og leyfum okkur að senda það hér með. Helztu breytingar, sem frumvarp þetta felur í sér, miðað við lög frá 1933, eru þessar:

1. Kjötmatslögin frá 1933 eru að mestu leyti bundin við afurðir til útflutnings. Í frumvarpinu er aftur á móti ætlazt til þess, að allar sláturfjárafurðir hljóti hliðstæða meðferð, hvort sem á að selja þær utanlands eða innan. Er þetta í samræmi við þá þróun, sem átt hefur sér stað á undanförunum árum, þ. e. að mestur hluti kjötsins er nú seldur innanlands og verkun og meðferð þess samkvæmt því, sem lögin frá 1933 gera ráð fyrir um útflutningskjöt. Virðist eðlilegt að færa lögin til samræmis við þessa reynslu, og auk þess engin ástæða til að gera lagalega minni kröfur í þessu efni fyrir inulenda neytendur en erlenda.
2. Í frumvarpinu eru gerðar nokkuð meiri kröfur en verið hefur til þess, að slátur- og frystihús verði bætt svo að gerð og frágangi, að löggilding geti farið fram á þeim.
3. Ætlazt er til, að heilbrigðissskoðun fari fram á öllu kjöti og innyflum, ef salan á að fara fram á opinberum markaðsstöðum, án tillits til þess, hvort selja á afurðirnar til útlanda eða í smáum eða stórum sölustöðum innanlands. Teljum við það eðlilegt til samræmis. Þar sem mjög erfiðlega hefur gengið að fá lækna eða læknanema til kjötskoðunar á afskekktum slátrunarstöðum, er í frumvarpinu gert ráð fyrir, að löggilda megi til þess starfs kjötmatsmenn eða aðra greinagóða menn, sbr. 7. gr. Þetta er nýmæli, sem við álitum, að grípa verði til í einstökum tilfellum, þegar annars er ekki kostur.
4. Varðandi kjötmatið sjálft er ekki um neinar breytingar að ræða, aðrar en á sömu leið og áður getur, að lögleitt verði hliðstætt mat og merking og gildir um freðkjöt til útflutnings, sem hefur að miklu leyti verið notað síðari árin fyrir kjöt, sem selt er innanlands, án þess að lögin geri ráð fyrir slíku.
5. Í frumvarpinu er ætlazt til, að yfirkjötmatsmenn verði fjórir, sbr. 9. gr., í stað þriggja eftir núgildandi lögum. En raunar hafa þeir verið fjórir, því að á Vest-

fjórðum hefur starfað sérstakur yfirkjötmatmaður, þó lögin geri ekki ráð fyrir því. Er því ekki um raunverulega breytingu að ræða í þessu efni. Hins vegar er ætlað til, að ráðherra skipi einn yfirkjötmatmanninn — kjötmatformann. Með þeirri breytingu er reynt að fá ákveðna forustu um þessi mál, sem hingað til hefur vantað, a. m. k. frá hinni lagalegu hlið. Kjötmatformanni er ætlað að hafa samband við hina yfirkjötmatmennina í því skyni að koma á og viðhalda betra samræmi í kjötmati, frágangi sláturfjárafurða og öðru, er að þessu lýtur. Með reglugerð þyrfti kjötmatformaður að fá heimild til að halda fundi með yfirkjötmatsmönnum og jafnvel til að halda námskeið með kjötmatsmönnum og sláturhússtjórum, ef þess væri talin þörf. Þá er honum ætlað að skoða kjöt og aðrar sláturfjárafurðir, sem ætlaðar eru til útflutnings eða til sölu á helztu markaðsstöðum innanlands. Með því væri honum gefinn kostur á að gera sam-
anburð á mati, verkun og öllum frágangi frá hinum ýmsu slátrunarstöðum landsins. Skýrslur þyrfti hann að gefa ráðuneytinu um slíkar athuganir og gera að öllu leyti ráðstafanir til að koma í veg fyrir, að hvers konar ágallar, er hann kynni að verða var við, endurtaki sig. Með tilliti til þeirra starfa, sem kjötmatformanni er ætlað að leysa af hendi, teljum við hæfilegt, að árslaun hans verði ákveðin kr. 2 400.00, auk dýrtíðaruppbótar, en aðrir yfirkjötmatmenn hafi í árslaun kr. 1 200.00, auk dýrtíðaruppbótar, og er það lítið eitt hærra en þeir hafa samkvæmt núgildandi lögum.